

ТОШКЕНТ ХАЖЖАТИ

ЎЗНОМА 1928 ИЛИ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ,
ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНING БОШ НАШРИ

• 1991 йил 26 январь • шанба
№ 19 (10.015) • Баҳоси 10 тийин.

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов республика халқ хўжалиги турли тармоқлари, фан ва санъат ходимларининг катта гуруҳига, уруш ва меҳнат ветеранларига 25 январь куни тантанали вазиятда СССР ва Ўзбекистон ССР Давлат мукофотларини топширди.

9 нафар авиаторга «Шахсий мардлиги учун» ордени топширилди, бу орденга улар мураккаб авария вазиятида юксак маҳорат билан ҳаракат қилганликлари, Афғонистон республикасига юк элтиш чоғида самолёт, экипаж ва юкни сақлаб қолганликлари учун сазовор бўлганлар. «Ўзбекистон ССР халқ ҳофизини», «Ўзбекистон ССР халқ артисти» ва бошқа фахрий унвонлар эгаларига тегишли гувоҳномалар ва кўкракка тақилдиган нишонлар топширилди. Бир гуруҳ уруш ва меҳнат фахрийларига «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» унвони берилди. Ўзбекистон

ССРнинг фахрий ёрликлари ҳам топширилди.

Ўзбекистон ССР Президенти тўпланганлар ҳузурда сўзлаб, бу мукофотларга улар шахсий мардлиги, халқ хўжалигини, фан ва маданиятни ривожлантиришга, ёш авлодни тарбиялашга катта ҳисса қўшганликлари учун сазовор бўлганликларини таъкидлади. Уларнинг олижаноб меҳнати халққа хизмат қилишга қаратилган.

Ўзбекистон ССР Президенти мукофотланганларга мустақам сиҳат-саломатлик, меҳнатда янги муваффақиятлар тилади.

Сўзга чиққан кишилар меҳнатларига юқори баҳо берилгани учун миннатдорчилик билдирдилар.

Мукофотларни топшириш маросимида Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССР Президентлик кенгашининг аъзоси, республика Ташқи ишлар вазири С. О. Азимов иштирок этдилар.

[ЎзТАГ].

СУРАТЛАРДА: мукофотларни топшириш пайти. Суратчилар Р. ЖУМАНИЕЗОВ, Ф. ҚЎРБОНБОЕВ. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон журналистларининг VIII съезидига

Хурматли ўртоқлар!

Ўзбекистон журналистларининг VIII съезди делегатларини, сизлар орқали матбуот, радио ва телевидениенинг барча ижодий ходимларини улкан анжуманингиз иши бошланиши билан табриклайман.

Жамиятимизни янгилашда, ошкоралик ва демократияни мустақамлашда журналистларга эътибор кучаймоқда. Айни вақтда эл-юрт сизга катта умид билан қарамоқда. Олий мақсадларни амалга оширишда, тинчлик-тотувликни барқарорлаштиришда, адолатни ҳимоя қилишда ва унга эришишда сизнинг зиммангизда гоёт масъулиятли вазифалар турибди.

Шунингдек биз журналистларга гамхўрликни кучайтириш зарур, деб биламиз.

Республикаимиз жамоатчилиги сизларни, азиз дўстлар, ҳаётимизда рўй бераётган воқеалар жараёнига тегароқ назар ташлашга, қайта қўриш муҳолифларига нисбатан муросасиз бўлишга, янгилик куртаклари ва ижодий ҳодисаларга сезгирроқ бўлишга, совет матбуотининг илғор анъаналарини изчил давом эттиришга чорлайди.

Серташвиш ва фидойи меҳнатингизда сизга катта муваффақиятлар тилайман.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

ХАМКАСБЛАР КЕНГАШМОҚДА

Кеча Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг маданият уйида жумҳурият журналистларининг VIII съезди иш бошлади.

Съезд делегатлари Ўзбекистон Журналистлар уюм-масъулиятли жамоасининг ҳисобот давридаги иши ва ҳозирги кун талаблари асосида унинг фаолиятини қайта қўриш масаласини муҳокама қилмоқдалар. Шу масала юзасидан уюшма бошқаруви раиси, «Халқ сўзи» — «Народное Слово» рўзномалари муҳаррири А. Мухторов маъруза қилди.

Съезд ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети котиби Ж. Х. Ҳамидов, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузурдаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров қатнашмоқдалар.

Бугун съезд ўз ишини давом эттиради.

АҲОЛИ ЭЪТИБОРИГА

Омонатлардан пул бериш, қимматбаҳо қоғозлар, ҳисоб-китоб чеклари, аккредитивлар ва қарз бериш операциялари масаласи бўйича Президент Фармони муносабати билан СССР Давлат банки вилоят бошқармаси ва рўзнома таҳририятига меҳнаткашлар турли саволлар билан мурожаат қилмоқдалар.

Шу муносабат билан муҳбиримиз баъзи масалаларга аниқлик киритиш хусусида давлат банки Тошкент вилоят бошқармаси бошлигининг ўринбосари ўртоқ Р. С. БОНДАРЕНКО билан суҳбатлашди.

Бироқ, агар омонатчи, айтилик уч ой мобайнида давлат банкидан пул олмаган бўлса, у 1500 сўм миқдорда пул олиш ҳуқуқига эга.

Ҳисоб-китоб чеклари, чек дафтарчалари, аккредитивлар бўйича вақтинча нақд пул бериш амалга оширилмайди. Бу ҳужжатлар бўйича тўланмаган пуллар омонатларга ёзиб борилади.

Маош пенсиялар, алиментлар, қалам ҳақлари тўлиқ ёзиб бориладиган омонатлар бўйича ҳисоб дафтарларидан пуллар шу ой давомида келиб тушган миқдорда бемалол берилади. Бундан

ташқари ушбу ҳисоб дафтарларидан ойига 500 сўмгача миқдорда нақд пул олиш мумкин.

Сертификатлар, давлат заём облигациялари, хазина мажбуриятларини давлат банклари муассасалари бемалол тўлайдилар. Бу қимматли қоғозларни нақд пулсиз сотиш иши эса амалга оширилмайди.

Давлат суғурта чеклари, лотерея ва давлат заём облигациялари кутуклари чекланмаган миқдорда пул билан тўланади.

Фармон амал қилган давр мобайнида кредитлар нақд пулга берилмайди. Нақд пул ўрнига ҳисоб-китоб чеки берилади ёки савдо ташкилотлари билан нақд пулсиз ҳисоб-китоблар учун чек даф-

тарчаси берилади.

— 1961 йил чиқарилган 50 ва 100 сўмлик пулларни ҳарбий хизматчилар, шунингдек ўз пенсиясини давлат банк муассасаларига ўтказадиган пенсионерлар пулларини қандай алмаштирадилар?

— Уларга 200 сўм миқдорда ёки ойлик пенсия миқдорда алмаштирилади. Алмаштирилганлиги тўғрисида давлат банк муассасаси пенсия гувоҳномасида белги қўйди. Ойлик пенсия миқдоридан ортқча бўлган 50 ва 100 сўмлик пул маблағлари пенсионерлардан аризалари билан қабул қилинади ва район, шаҳар ижроия комитетлари ҳузурдаги комиссиялар қўриб чиқиш учун топширилади.

дик. Газетачилик деган гап бор, кунда саҳифаларни тўлдирish учун катта-кичик ахборот керак.

Бу билан нима демоқчимиз? Рўзномага ўқувчини қизиқтирадиган хабарлар келмаётган экан, бу — қишлоқ хўжалигимизда бирор тузувчи ўзгаришлар, айтса бўладиган янгиликларнинг йўқлигидан эмас, балки ҳалиги айтганимиз — кўҳна тушунчанинг оқибатидир. Мисол учун, Пискент ноҳиясидаги Охунбобоев номи жамоа хўжалигига йўлимиз тушиб, унинг иқтисоди, қандай ишлар қилинаётганлиги билан қизиқганимизда салмоқли ишлар, умуман ёса

қин этишга уриниб кўрайлик. У ҳали ёш, бу соҳада олдин ҳам ишлаган, тажрибаси бор. Бошлиқ бўлгунча жамоанинг иқтисоди қандай аҳволда эканлиги ҳақида ортқча тўхталиб ўтирмаймиз. Бир сўз билан айтганда, ҳар ҳолда ҳозирги даражада эмасди. Муносиб Авазов билан бирга ишлайдиганлар билан озми-кўпми хўжалик, келажакда мўлжал қилинаётган ишлар, раиснинг ўзи, хуллас у ёқ бу ёқдан суҳбатлашдик. Гап айланиб келиб, **РАИС ҚАНДАЙ ОДАМ**, деган мавзуга тақалди. «Яхши одам», деб жавоб бердиши саволимизга. Лекин «яхши» деган тушунча киши ҳақида тўлароқ маълумот

«Свердлов»дан кейин «Охунбобоев»га, мана олтинчи йил бошчилик қилапти. У олдинга чорвага кўпроқ эътибор берди. Зарар бераётган тармоқ фойда келтира бошлади. Айтиш керакки, бизнинг шароитимизда, яна гўшт, сутнинг давлат харид нархлари ҳали ошмаган пайтда чорвани фойда келтирадиган соҳага айлантиришнинг ўзи бўлмади. Кўпчилик хўжаликларда аҳвол ҳали ҳам шу — маҳсулот қанчалик кўп берилса, зарар ҳам шунчалик кўп кўрилади. Жамоада аксинча, 1989 йили бу соҳадан фойда кўриш саккиз фонзга етди, 48 миң сўм даромад қилинди. Фермада 1200

Чорва, боғдорчилик ҳақида гапираямиз. Булар ҳаммаси керакли, зарур соҳалар. Лекин нима бўлганда ҳам жамоада асосий экан ҳозирча

ПАХТА

бўлиб қолапти. Масалан, 1990 йили 1520 гектар ерга чнгит экилди. Ҳар бир гектардан олинган ҳосил 28,8 центнер, давлатга 4378 тонна ҳосил топширилди. Муҳими бу эмас: ўтган йилда жамоа пахта тозалаш заводи билан шартнома тузди. Энди режадан ортқча маҳсулотни хўжаликнинг ўзида қайта ишланиб, навларга ажратилади ва ўзи сотади. Келажакда ҳосилнинг 30 фоизини четга чиқариш, ўзининг

вилоятлари билан ер-ёнроқ, полиз маҳсулотларини айри-бошлаш ҳисобига қурилиш ашёлари олишни йўлга қўйган.

Хуллас, хўжалик — ҳозирги оғир шароитда ўзига йўл топиш, мустақил ҳаракат қилишга интилаётган корхоналарнинг биридир. Бунинг учун унинг омилкор раҳбари ҳам, хоҳиш, интилишлари ҳам бор. Фақат яна бир оз эркинлик бўлса бу ва унга ўхшаган бошқа хўжаликлар ҳам ўзларини анча ўнглаб олсалар, ажаб эмас. Чунки, ҳамма жой, ҳар бир соҳада ҳам мустақиллик керак. Халқни ўшандагина яхши таъминлаш мумкин.

Р. ХУДОЕВОВ.

ёш иқтисоди учун таълим этишга қарор қилинди.

Ўзбекистон ССР О. Кенгаши комитетларининг 1991 йилда янги қонун йиғаларини тайёрлашлари режаси муҳокама қилинди. Халқ хўжалигини зор иқтисодий эти изига сол ва аҳолини ижтимоий ҳақдан ҳимоя қилиш чораларини амалга ошириш даврида хуқуқий муносабатлар тартибга соладиган қои хужжатларини биринчи багда тайёрлаш зарур алоҳида таъкидланди.

Ўзбекистон ССР О. Кенгаши Раёсатининг мажлисида Ўзбекистон ССР Президентини И. А. Каримов билан Ўзбекистон ССР вилоятлари президентини Ш. Р. Мирсаидов қатнашдилар.

● Марказий назорат комиссияси раёсатининг навбатдаги мажлиси бўлди. Ўзбекистон Компартиясининг Уставига ва Марказий назорат комиссияси тўғрисидаги Низомга биноан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аграр сиёсат бўлимида хизмат ҳужжатлари, партия ташкилотларининг, коммунистлар ва меҳнаткашларнинг хатлари ва шикоят-аризалари билан ишлаш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Таъкидлаб ўтилдики, бўлим коммунистлари КПСС XXVIII съезди, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди йўл-йўриқларини бажариб, ўз ишларини партия ички турмушини янада демократиялаш руҳида қайта қўймоқдалар, хўжалик идораларининг иқир-чиқир ишларига аралашадиган ҳалос бўлмоқдалар, жойлардаги партия комитетлари билан ишлашга кўпроқ эътибор бера бошладилар, аграр сиёсатни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда Марказий Комитет комиссиясига катта ёрдам бермоқдалар. Ўтган йили бўлим партия ташкилотларининг ва манфаатдор республика идораларининг мурожаатларига биноан республика деҳқончилик-саноат комплексини ривожлантириш, экология, қишлоқни ижтимоий жиҳатдан қайта қуришнинг кўпгина долзарб масалаларини тайёрлади ҳамда бу масалалар Марказий Комитет Бюросида ва комиссиясида кўриб чиқилди. Меҳнаткашларнинг хат ва аризалари билан ишлашни такомиллаштириш, келувчиларни қабул этишни уюштириш соҳасида баъзи ижобий ўзгаришлар бор.

Шу билан бирга комиссия назорат гуруҳининг аниқлашчи, бўлимда ҳали хизмат ҳужжатлари, хатлар, шикоят ва аризалар билан ишлашни ташкил этиш соҳасида Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг йўл-йўриқларига ва КПСС Марказий Комитети йўриғининг талабларига тўла-тўқис риоя этилмапти. Уларнинг баъзилари муддатларга хилоф равишда ва кўпинча етарли асос бўлмаган тақдирда ҳам назоратдан чиқариб юборилмоқда, ҳужжатларнинг ижроси юзасидан оралиқ текширишларини ўтказиш одат тусига киритилмаган.

Партия комитетларининг фаолиятига ва раҳбар коммунистларнинг хулқ-атворида тааллуқли аризалар жойларнинг ўзига бориб камдан-кам текширилмоқда. Бунинг устига, хатларни кўриб чиқиш кимнинг шаънига таъна билдирилган бўлса, ўша ташкилот ёки шахсларнинг ўзига топширилаётгани ва уларнинг ахборотига кўра назоратдан чиқариб юборилаётганини кўрсатувчи далиллар бор.

Такрорий ариза ва шикоятларга дуруст эътибор берилмапти. Айни вақтда аввалги йилларда қабул этилган ва ўз актуаллигини йўқотган, партиянинг кейинги қарорларига мос келмайдиган қарорларнинг анчагина қисми, шунингдек, фуқаролардан тушган ҳамда Совет, давлат ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг ҳуқуқ-доирасига қирадиган бир қанча илтимос ва аризалар бўлимида назорат остида турибди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг раёсатида

Бўлим штатидаги ходимлар оз бўлишига қарамай, мазкур масалаларни кўриб чиқишга сайлаб қўйилган фаолларнинг кенг доираси, халқ хўжалиги мутахассислари орасидаги коммунистлар ҳали ҳам жалб этилмапти, хизмат ҳужжатлари билан ишлашнинг аниқ системаси йўлга қўйилмаган.

Марказий назорат комиссиясининг раёсати Марказий Комитет аграр сиёсат бўлимининг масалани тайёрлаш давомида Марказий назорат комиссиясининг назорат гуруҳи билан биргаликда қилинган иш ҳақидаги ахборотини эътиборга олди ҳамда бўлимга раҳбарлик қилаётган коммунистларга бу ишни давом эттириб, бу соҳадаги ишнинг аҳволи учун бўлим ходимларининг ва тегишли республика идоралари коммунист раҳбарларининг шахсий масъулиятини оширишга алоҳида эътибор беришни тавсия этди.

Мазкур камчиликлар Марказий Комитетнинг бошқа бўлимларида ҳам мавжуд бўлиши ҳисобга олиниб, уларга Марказий Комитет аппаратида хизмат ҳужжатлари билан ишлашни янада такомиллаштиришда, хат, ариза ва шикоятларни кўриб чиқишда Ўзбекистон

Компартияси Ҳаракат дастури ва Уставининг тегишли қоидаларига, шунингдек, Иттифоқ ва республика аҳамиятига молик янги қонунларга мувофиқ партия, совет ва давлат идораларининг вазифаларини фарқлаш зарурлигига асосланиб иш тутиш тавсия этилди. Марказий Комитетнинг бўлимлари умумий бўлим билан биргаликда Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг, Марказий Комитет кейинги пленумлари, Бюроси ва Котибиятининг қарорлари асосида ўз актуаллигини йўқотган қарорларни бундан буён назорат қилиш зарурлиги ёки зарур эмаслигини кўриб чиқиши мақсадга мувофиқ деб топилди.

Марказий назорат комиссиясининг раёсати Тошкент вилоят партия ташкилотининг молиявий-хўжалик фаолиятини текшириш натижаларини

даланиш воситалари равшан эмас.

Вилоят партия ташкилотиде коммунистларнинг партияни моддий маблағ билан қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги Устав талабларига риоя этишларини таъминлаш масалаларига юзак ёндошилаётганини, кўпгина партия комитетлари бепарво қузатувчи бўлиб турганликларини, назорат комиссиялари эса уларга нисбатан ўз ваколатларига мувофиқ муносиб талабчанлик қилмаётганликларини текшириш натижалари кўрсатиб берди. Улар аъзолик бадалларини ўз вақтида ва тўла-тўқис тўлаш партия бюджетини даромад қисмини ижро этишининггина эмас, шу билан бирга партия интизомини мустаҳкамлашнинг, коммунистлар орасида онгликни ошириш ва уларни жамоат ишига жалб этишнинг

Меҳнат жамоаларида ва аҳоли истиқомат жойларида партия интизоми, ташкилотчилик ва сиёсий иш бўлашиб кетганлиги натижасида партиядан чиқувчи коммунистлар кўпайиб бормоқда. Ижтимоий ахлоқ тартиб-қондасидан чекинаётган, ҳуқуқни бузаётган КПСС аъзолари камаймаяпти. Мана шуларнинг ҳаммаси ижтимоий-сиёсий иқлимга салбий таъсир қилмоқда, аҳолининг вилоят партия органларига ишончига путур етказмоқда.

Марказий Назорат комиссиясининг раёсати Тошкент вилоят партия комитети бюросининг ва вилоят партия ташкилоти назорат комиссияси раёсатининг диққат-эътиборини КПСС Устави ва Ўзбекистон Компартияси Уставининг партия аъзолик бадалларини тўлашга доир қисмини жиддий равишда бузишга йўл қўйилганлигига, шунингдек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу масалаларга оид сўнгги қарорларига мувофиқ интизомни, уюшқоқлик ва тартибни мустаҳкамлаш юзасидан таъсирчан чоралар кўрилмаганлигига қаратди.

Вилоят партия ташкилотининг ижроси ва назорат органларига молиявий комиссиялар тузиш ишини кучайтириш, партия бюджетининг ижроси ва фойдаланилиши соҳасидаги ишларнинг аҳволи учун шахсан масъул бўлган аниқ кишиларни белгилаб қўйиш, юқори партия органларининг қарорларини сўзсиз бажариш юзасидан узиликесил чоралар кўриш таклиф этилди.

Тошкент вилоят партия ташкилоти назорат комиссиясининг раёсати партия комитетлари аппарати ва раҳбар коммунистлар Устав талабларини бажаришларини назорат қилиш соҳасида комиссия фаолиятига аниқлик киритиш, тегишли назорат гуруҳлари ишнинг самарадорлигини оширишни таъминлаш тавсия қилинди. Марказий назорат комиссиясининг вилоят партия ташкилотидан сайланган аъзоларига вилоят партия ташкилоти ижроси ва назорат органларининг коммунистлар ўртасида интизомни мустаҳкамлашга, уларнинг маъсулиятини оширишга ва ички партия демократиясини янада ривожлантиришга қаратилган фаолиятини такомиллаштиришда уларга доимий ёрдам бериш таклиф этилди.

Марказий назорат комиссияси раёсатининг мажлисида коммунистларнинг шикоят-аризалари ва мурожаатномалари ҳам кўриб чиқилди. Тегишли қарорлар қабул қилинди.

муҳокама қилди. Қабул этилган қарорда таъкидландики, Тошкент вилоят партия ташкилотининг ижроси ва назорат органлари кейинги вақтларда партияни моддий маблағ билан, шу жумладан, аъзолик партия бадаллари ҳисобига мустаҳкамлаш соҳасида Устав талабларига риоя этилишини таъминлаш масалаларига эътиборни анча бўшаштириб юбордилар. Улар партия ташкилотларининг фаолиятини пул билан таъминлашдаги жиддий қийинчиликларни била туриб, ўз харажатларини ўзи қоплаш, партия бюджетидан фойдаланиш ва уни ижро этиш билан яхши шуғулланмаптилар. Вилоят партия комитетларининг ярмиси дотация ҳисобига кун кечирмоқда.

Жойларда КПСС Уставида ва Ўзбекистон Компартиясининг Уставида кўзда тутилган молиявий комиссияларни тузиш ҳамон пайсалга солинмоқда, бу комиссиялар пул маблағларини тақсимлашда ва қайта тақсимлашда катта роль ўйнашлари лозим. Шу сабабга кўра, партия аъзолик бадалларининг миқдорини аниқлаш ҳамда уларнинг бошланғич партия ташкилотларига ажратиладиган қисмидан фой-

ҳам энг муҳим омилларидан бири эканини эътибордан четда қолдирдилар. Текширилган ҳар тўрт партия ташкилотининг бирида коммунистлар партия аъзолик бадалларини тўлаш муддатига риоя этмаётганликлари, ҳар уч коммунистдан бири 3 ой ва ундан ҳам кўпроқ вақт учун қарздор бўлиб қолаётганлиги аниқланди. Бекобод шаҳар, Бўка, Оҳангарон, Ғалаба район партия ташкилотларида, айниқса, кўп коммунистлар қарздор бўлиб қолганига йўл қўйилган. Йил давомида умуман вилоятда қарздорлик даражаси қарийб уч баравар кўпайган.

Тошкент вилоят партия комитети, шаҳар, район партия комитетлари, назорат комиссиялари, сайлаб қўйилган партия фаолларининг имкониятларидан ҳали ҳам яхши фойдаланмаптилар. Ўтган йилда уларнинг иштироки билан бошланғич партия ташкилотларининг атиги олтидан бир қисми текширилган. Бир қанча партия комитетларида аппарат ходимлари бу ишдан ўзларини четга олганлар, назорат комиссиялари тузган ҳамда партия бюджетининг ижроси ва фойдаланилишини назорат қилиши лозим бўлган кўпгина гуруҳлар ишламаяпти.

СИЗГА ҚАНДАЙ ХИЗМАТ ҚИЛИШЯПТИ?

Республика прокуратурасига, халқ назорати комитетига иқтисодий бузгунчилик, савдодаги сунистеъмоллар, чайқовчилик тўғрисида тўхтовсиз мактублар келиб турибди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат қилувчи идораларга одамлар у ёки бу манзилгоҳга боришни, дўкон омборларини текширишни, нопок сотувчиларни жиноят устида қўлга туширишни сўраб қўнғироқ қилишяпти...

К. Яхшибоева Янгийўлдаги ёғни қайта ишлаш заводи ишидан шикоят қилиб хат ёзди. У омбор мол билан тўлиб кетганини, халқ эса бир шиша ҳам ёғ сотиб ололмаётганини, чунки завод гўё нарх-навоининг оширилишини

кутаётганини хабар қилди. Тошкентлик келин-куёв Фоминлар Бешёғоч кўчасидаги келин-куёвлар дўконидан мебель сотиб олишолмаётганини хабар қилдилар. Гарчи бу ерда Астраханда ишлаб чиқарилган гарнитур турган бўлса-да, уни йўқ деб ҳисобласа ҳам бўларкан — чунки у базадалигидек гумдон қилинган экан. Бундай шикоятлар юзлаб келяпти.

Савдода тартиб ўрнатиш учун Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси савдода тартиб ўрнатиш ва аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда халқ истеъмол моллари билан бир меъёрда таъминлаш жумҳурият штаби-

ни тузди. Штаб ишида ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг, прокуратуранинг, халқ назорати комитетининг, касаба уюшмалари ишчи назорати ходимлари фаол иштирок этадилар. Улар мактуб ёки телефон орқали билдирилган ҳар бир шикоятни батафсил кўриб чиқади-лар.

Савдода салбий ҳолатларга, иқтисодий бузгунчиликка дуч келган кишилар қуйидаги телефонларга қўнғироқ қилиши мумкин:

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг штаби — 39-82-96.

Ўзбекистон ССР халқ назорати кўмитаси — 33-69-76.

Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерациясининг республика ишчи назорати — 56-47-95.

(ЎЗТАГ мухбири).

УЛАРНИНГ ҲАМ ҲИССАСИ БОР

«ШАРҚ ГУЛИ» бадий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмасидаги кўп сонли асбоб-ускуналарнинг бир маромда ишлаши кўп жиҳатдан электр монтерлари ва чилангарларга боғлиқ. Бу ишнинг бутун оғирлиги эса 20 нафар нур таратувчи зиммасига юклатилган. Улар электрлаштирилган тикув машиналарини тинимсиз ишлашини таъминлашга эришмоқдалар. Чунки бу дастгоҳларни доим соз қолда сақлайдилар, вақти-вақти билан аввалдан таъмирлашни амалга оширадилар.

Айни вақтда ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, тикув машиналарининг унумини оширишга қаратилган рационализаторлик таклифлари билан ҳам чиқишяпти. Уста электр созловчи Аббос Зиёдов билан Рихсивой Шоназаровларнинг яқинда ишлаб чиқаришга тадбиқ қилин-

ган янгиликлари кўп фойда келтирмоқда. Улар тикув машиналарининг ўчириб ёқадиган қисмини ихчамлаштиришди. Натижада чеварларга қулайлик яратилиши билан электр қуввати тежаланди бўлди. Эҳтиёт қисмга бўлган эҳтиёж камайди.

Бирлашма электр монтерлари ва созловчилари жонкуярликлари туфайли қисқа вақтда 54 минг киловатт-соат электр қуввати тежаб қолинди. Бу тежалган қувват билан корхона 9 кун ишлаши мумкин. Бунда ўз касбининг шайдолари И. Абдужалилов, Т. Холдорев, Н. Фокан, Х. Турсуновларнинг ҳиссаси каттадир.

— Бирлашманинг режадан ортқича 100 минг сўмлаб маҳсулот ишлаб чиқаришда нурчиларнинг ҳам муносиб улушлари бор, — дейди бош инженер Рашид Алимбоев.

С. СУЛТОНОВ.

• Маҳаллий кенгашлар ва қайта қуриш

ЮТУҚЛАР СОЯСИДАГИ НУҚСОНЛАР

ХАЛҚ депутатлари Сусам қишлоқ Шўроси ўз сафига 42 нафар омма вакиллари бирлаштирган. Уларнинг деярли ҳаммаси қишлоқ Шўросининг доимий комиссиялари составида ҳаракат қилади. Ўтган сайловдан буён кечган қисқа дамларда қишлоқ депутатлари ижроқўм ва қишлоқ Шўроси кенгаши атрофига бирлашган ҳолда анчагина ишларни амалга оширдилар. Сессия бошланишига ҳали анча вақт бор.

— Ўтган сайловдан бери сиз депутат бўлиб сайланган даҳада қандай ўзгаришлар бўлди?— деган савол билан айрим депутатларга мурожаат қилдим.

— Энг муҳими депутатларимиз ўзларига берилган халқ нақазларини сидқидилдан адо этишга онгли равишда киришадиган бўлиб қолдилар. Масалан мен депутат бўлган Қўшбулоқ аҳоли даҳасида одамлар учун тоза ичимлик суви муаммоси узил-кесил ҳал этилди,— деди депутат А. Эрматов.

— Менга ўқувчиларнинг, айниқса бошланғич синф ўқувчиларининг ўқишга қатнаши учун қулайлик яратиш мақсадида Сусам қишлоғида мактабнинг бошланғич синфлари филиални очиш нақаз сифатида берилган эди. Бу нақаз бажарилди. Сусамда мактабнинг бошланғич синфлари ўқувчилари ўқийдиган филиал учун бино ажратдик. Янги йилдан бу ерда ўқиш-

лар бошланади,— деди депутат А. Мамараззоқов.

— Касалхона таъмирлашни нақаз сифатида олган эдим, у бажарилди,— деди депутат С. Қодирхонов.

Сусам қишлоқ Шўросининг навбатдаги сессияси бошланди. Сессияга 42 депутатдан 34 киши иштирок этарди. 2 депутат узрли сабаблар билан, 6 депутат эса маълум сабабларга кўра сессия ишида қатнашмади. Депутатлар сессияда икки масалани: қишлоқ Шўроси иш структурасига ўзгаришлар киритиш ва ижроия қўмитанинг 1990 йилдаги амалий ишлари ҳисоботи масалаларини муҳокама қилишни белгилаб олдилар.

Биринчи масала бўйича депутатлар қишлоқ Шўроси кенгаши раиси билан ижроқўм раислари вазифаларини бир кишига юклаш ва шу усул билан қишлоқ Шўроси иш услубини ихчамлаштиришга қарор қилдилар. Депутат А. Эрматовнинг таклифига мувофиқ ҳозир ижроқўм раиси вазифасида ишлаб келаётган С. Йўлдошев қишлоқ Шўроси раислигига ягона номзод этиб кўрсатилди. Сессияда бу лавозимга муқобил номзодлар бўлмаганлиги ва депутатлар томонидан яқдиллик билан С. Йўлдошевнинг номзоди маъқулланганлигини эътиборга олинган ҳолда бу номзод очик овоз бериш йўли билан

қишлоқ Шўроси раислигига яқдиллик билан сайланди.

Кун тартибидagi иккинчи масала — қишлоқ Шўроси ижроия қўмитасининг бир йиллик фаолияти тўғрисидаги ҳисобот маърузасини қилган С. Йўлдошев уқтириб ўтдики, депутатларнинг актив иштироки билан қисқа вақт ичида бир қатор ишлар қилинди.

— Аммо бу ютуқлар ўзимизники, уни биров биздан тортиб ололмайди,— деди музокарада сўзга чиққан депутат Хайитбой Асқаров.— Ютуқларимиз соясида катта катта нуқсонлар ҳам бўй чўзиб турибди. Қишлоқ Шўроси ҳудудида «Ўзбекгеология», «Ўзбекзолото» сингари забардаст корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Бироқ улар кимларгадир ёки қаергадир катта фойда келтираётгандир. Лекин қишлоқларимизнинг об-ҳавосини шундай ифлослантирдики, қишлоқ Шўроси нимагадир бу аҳволни «кўрмапти». Менмча, бундай корчалон корхоналар танобини тортиб қўйиш пайти аллақачон келган.

— Жойлардаги маҳалла қўмиталарининг фаолияти ниҳоятда суст. Улар ҳатто савдо ташкилотлари ишларини ҳам назорат қилолмайди. Қишлоқ Шўроси эса маҳалла қўмиталарининг фаолиятлари билан камдан-кам қизиқади,— деди сўзга чиқ-

қан депутат Ҳасан Жўраев.

Сессия қатнашчилари музокара учун сўзга чиққан депутат Рисолат Ҳидированинг нутқини ҳаяжон билан тингладилар. Унинг фикрига қараганда, кўпчилик депутатларнинг талаблари ва қишлоқ аҳлининг истакларига қарамай, Қўшбулоқ аҳоли пунктида ҳалигача кутубхона ташкил этилмаган. Депутатларнинг кучи билан кутубхона учун бино ҳам ажратиб қўйилган. Аммо қишлоқ Шўроси нимагадир Қўшбулоқда кутубхона очишни ҳамон пайсалга солиб келаёттир. Бундан ташқари, ҳозир ҳамма жойда озиқ-овқат маҳсулотлари фуқароларга паспорт орқали берилмоқда. Қўшбулоқ қишлоғидаги икки дўкондан эса гўё ерлик аҳоли «Ўзбекзолото» системасида ишламайди, деган баҳона билан зарур озиқ-овқат маҳсулотларини ололмайди, аниқроғи ўша дўконларнинг раҳбарлари ерли меҳнаткашларга маҳсулот сотишга рухсат бермаёттирлар. Паспорт системаси билан маҳсулот сотиш ишлари барча дўконларда жорий этилган. Шу сабабли қўшбулоқликлар на Илчи, на Сусам ва на ўз қишлоқларидаги дўконлардан маҳсулот ололмаётгани ҳақида ижроқўмга кўп марта маълум қилсалар ҳам ҳамон бу жумбоқ ечилмай келаёттир.

— Янги ҳаёт маҳалласи-

да ўқувчиларнинг мактабга қатнаши учун катта кўча чеккаларида йўлқалар бўлмагани туфайли фожиали воқеалар бўлиб турибди. Йўлқаларнинг йўқлиги учун ўқувчи Умид Сулаймонов машина босишдан ҳалок бўлди. Бундай воқеа илгари Сийимкалта — 1 аҳоли даҳасида ҳам содир бўлган эди. Бундай воқеалар нега қишлоқ Шўроси диққатини тортмаёттир?— деди депутат Озод Сатторов.

Сессияда депутатлардан С. Қодирхонов, У. Холдоров, Ю. Доновоев ва бошқалар ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Сессияда сўзга чиққан ноҳия партия қўмитасининг котиби А. Бекмуродов, халқ депутатлари Оҳангарон ноҳия Шўроси доимий комиссиясининг аъзоси М. Раимбобоевлар қишлоқ Шўроси олдида турган актуал вазифалар тўғрисида гапирдилар.

Сессия анча жонли ва депутатларнинг актив иштироки билан ўтди. Депутатлар қишлоқ Шўроси ижроқўмининг ҳисобот давридаги фаолиятини қониқарли деб топиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Кўпчилик депутатларнинг таклифи билан сессияга қўшимча масала — Серго номли давлат хўжалигининг масаласи ҳам киритилди. Бу масала бўйича атрофлича фикрлашиб олингандан сўнг, хўжаликнинг номини ўзгаришига қарор қилинди ва бундан сўнг Серго номли давлат хўжалиги янги ном билан — Собир Раҳимов номли давлат хўжалиги деб юритиладиган бўлди.

М. ҚАЮМОВ.

• Муҳарририятга мактуб

ЙЎҒОН ТЕПАННИНГ ШУҲРАТИ ҚАНИ?

ЯНГИЙЎЛ ноҳиясидаги «Ленинизм» жамоа хўжалиги ҳудудида, катта кўча бўйида Йўғон тепа деган жой бор. Улуғ Ватан урушидан кейин бу харобазорни ва унинг атрофини шу хўжаликнинг собиқ раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони марҳум Абдулла Ортиқов ўзининг саъйи ҳаракати билан обод қилди. Тепаликка сув чиқариб дарахт эктирди, шу ерда каттагина ҳовуз қаздириб атрофига сўрилар қурдирди, шийпонлар солдирди. Атрофи кўм-кўк, соя-салқин, устига гиламлар тўшалган сўриларда одамлар дам олишарди, жамоа хўжалигининг аҳли ва йўловчилар чойхўрлик қилишар, ош дамлашар, суҳбатлар қуришарди. Йўғон тепада бир кун бўлиб бир пиёла чой устида ҳовуздаги сузиб юрган балиқларни, сўриларга осиб қўйилган сайроқи беданаларни кўрган киши яна ташриф буюришни орзу қиларди.

Бу даргоҳда қанча-қанча табаррук инсонлар келиб дам олмади, қишлоқ аҳли билан суҳбат қурмади, дейсиз.

Кейинчалик жамоа хўжалиги маблағига бунёдга келган бу жойни қандайдир сабабларга кўра Янгийўл но-

ҳиясидаги савдо ташкилотига чойхона-ошхона қилиб бериб юборишди.

Яқинда эски қадрдон дўстим билан чойхонада бир пиёла чой ичмайлик деб кирдик. Очиғи, ҳайратдан ёқа ушлаб қолдим. Ҳовуздаги балиқлар ўлибди, сўрилар бузилибди, соя-салқин дарахтлар қирқилибди, ошхўрлар учун қурилган ўнлаб қозон-ўчоқлар яқсон қилинибди. Яқин ўртада супурги тегмаган чор атроф ахлат уюмларига тўлиб кетибди. Бу ҳам майли-я 15—20 хўрандаларнинг бири қошиқ изламоқда, бири пиёла-чой, нак қидириб юрибди. Биз ҳам ҳамроҳим билан лағмон олдик. Аранг ўтиришга жой топдик. Аммо қошиқ анқонинг уруги экан. Хуллас, пировардида олган овқатимизни аранг қотган нон билан тамадди қилдигу чиқиб кетдик.

Мен рўзномага ушбу мактубни азбаройи ачинганимдан, шундай оромгоҳнинг одамлар кўз ўнгига ҳаробазорга айланиб бораётганлиги учун ёзишга аҳд қилдим. Бизга айтишларича, бу ошхонанинг раҳбари Янгийўл савдо ташкилотига ишловчи Йўлдош Аҳмедов экан. На-

ҳотки, унинг учун буларнинг ҳаммаси уч пул бўлса. Чамаси унга қандай қилиб бўлмасин овқат сотилса, режа бажарилса, чўнтак қаппайса бўлгани шекилли.

Аммо мени Янгийўл савдо ташкилоти мутасаддиларидан ҳам «Ленинизм» жамоа хўжалиги раҳбарларининг лоқайдлиги ажаблантирмоқда. Наҳотки улар жамоа меҳнат аҳлининг маблағи ҳисобига қурилиб, обод қилинган бу жойнинг шу даражага тушишига йўл қўйишса-я!

Халқда ҳеч бўлмагандан кеч бўлгани ҳам маъқул, деган гап бор. «Ленинизм» жамоа хўжалиги бу жойни қайтариб ўз қарамоғига олса, бу ерда сабзавот, мева, полиз маҳсулотлари, гўшт дўконлари очсалар, чойхонанинг эски шуҳратини тикласалар, яна Йўғон тепа меҳнаткашларининг ҳақиқий дам олиш масканига айланса деган ниятдаман. Шундай қилсак Абдулла Ортиқовдай буюк инсоннинг руҳи ҳам шод бўлган бўлур эди.

Ш. ГАДОЙБОВ,
меҳнат фахрийси,
кекса педагог.

• Бизга ёзадилар

НАТИЖАЛАР САЛМОҚЛИ, А М М О...

ОХАНГАРОН ноҳиясидаги «Ангрен» шўро хўжалиги деҳқонлари, мана икки йилдирки, оилавий пудрат асосида меҳнат қилишмоқда. Бу усулнинг қандай самара бераётганлигини Мовлуда Серкебоева бошлиқ бригада мисолида ҳам кўриш мумкин. Бригадада 11 гектар узумзор бўлиб, соҳибкорлар 1990 йилда режадагидан анча юқори ҳосил олдилар.

Хўжаликда меҳнатнинг оилавий пудрат усулини бошлаб берганлардан бири Шавкат Акневдир. Бу отахон 40 йилдан буён хўжаликда меҳнат қилиб, ўзининг ишбилармонлиги билан кўпчилик ўртасида ҳурмат қозониб келмоқда.

Отахон хўжаликнинг 3-бўлимидаги 200 яшиқдан зиёд асаларини боқиб, кўпайтириш билан биргаликда шогирди Малик Менглиев билан 5 тоннага яқин узум етиштирди. Умуман хўжаликнинг 3-бўлими боғбонлари тоқзорларни ўз вақтида парваришлаб, 1990 йилда ҳар гектар ердан режадаги 22 тонна ўрнига 36—40 тоннадан узум ҳосил олдилар. Бундай ютуққа ўз ўзидан эриштилгани йўқ, албатта. А. Турдубоев, П. Байдауров, Р. Эшонқулов, Э. Мавлонов каби боғбонлар-

нинг тadbиркорлиги туфайли қилинган меҳнат яши самара берди.

Оилавий пудрат асосида меҳнат қилиш нафақат пудратчиларга, хўжаликка ҳам фойда келтиради. Лекин хўжалик раҳбарлари ҳосилни етиштириш ва йиғиштириб олишда техника ва маҳсулотни жойлаштириш учун зарур бўлган яшиқ билан етарли даражада таъминламади.

— Йил давомида трактор, плуг ва бошқа тиркаб ишлатиладиган мосламаларга эҳтиёт қисмлар топишда қийналдик,— дейди 30 йиллик механизаторлик тажрибасига эга бўлган А. Менглиев.— Айниқса, тошлоқ майдонлар учун қулай бўлган ҳайдов мосламаларини топишда қимматли вақтимизни бой бердик.

Мана, ҳозир қиш фасли. Ҳадемай, баҳор ҳам эшик қоқиб кириб келади. Ўтган йил ишни ташкил қилишдаги камчиликлардан хулоса чиқариб, қиш ойлари ни ганимат билиб, баҳорги мавсум учун зарур бўлган асбоб-ускуналарни, эҳтиёт қисмларни тахт қилиб қўйиш ҳам мамизнинг вазифамиздир.

Урол ЖўРАЕВ,
ишчи.

МУТАХАССИС МИНБАРИ

ЛОЙ-ҚИММАТЛИ ХОМ АШЁ

Дунё миқёсидаги лой ҳажмига эга бўлган Ангрэн лойини зарур соҳаларда кераклигича ишлата олмаганимиз ҳозирги кундаги бизнинг ношудлигимиздир. Жумҳуриятимиз учун етти хазинанинг бири бўлган бу лойни ишлатиш тўғрисида қанчадан-қанча илмий ишлар қилинди, мақолалар ёзилди, афсуски ҳалигача уни етарли миқдорда ишлата олмаётимиз. Тўғри, бунинг кўпгина сабаблари ҳам «мавжуд. Аммо Ангрэн лойини ўз хосаси ва хусусиятларини рўйбега чиқариш муаммоларини осон ва арзон йўллар билан ечиш имкониятларини яратиш зарурдир. Чунки бу хом ашёни тез кунларда жумҳурият талабини қондириш учун қўлланилишини ҳозирги иттифоқимиздаги иқтисодий аҳвол тақозо этмоқда.

Иттифоқда бозор иқтисодиёти ва ўзаро келишиш услубига фақулдада ўтиб қолиш мўлжалланаётганлиги жумҳуриятимиздаги керамика ишлаб чиқариш соҳасига салбий таъсир этиши, бундай маҳсулот тайёрловчи корхоналарни оғир аҳволга солиб қўйиши мумкин. Чунки барча чинни ва кошнлар тайёрлайдиган корхоналаримиз ҳалигача керакли бўлган хом ашёларни бошқа жумҳуриятлардан олиб келадилар. Хом ашё нархи эса ортиб бормоқда. У бизнинг корхоналаримиз учун қўшимча қийинчиликлар келтириб чиқариши мумкин. Шунинг учун ҳам Ангрэн лойини кўпроқ ишлатиш имкониятларини излаб топиш ва амалда қўллаш шу кун учун ҳам қарз, ҳам фарзидир.

Бу лой таркибидаги темир моддасининг олтингурут моддаси билан ўзаро бирик-

кан ҳолатда бўлишиги, табиий олинатган лой таркибида унинг асосини ташкил этувчи алюмин оксидининг нисбатан камлиги ундан фойдаланишни кенгайтиришга муайян даражада тўсқинлик қилмоқда. Бунинг учинчи сабаби лойнинг тўла пишиш хусусияти йўқлигидадир, тўртинчи сабаб жумҳуриятимизда ишқорий металл моддаларига эга бўлган табиий хом ашёларнинг, яъни дала шпати туркумига кирувчи хом ашёларнинг камёблигидадир.

Юқорида келтирилган сабабларни ҳисобга олиб биз «Силикат» ишлаб чиқариш бирлашмасида лойга асосан ишқорий металл оксидига эга бўлган моддалар қўшимш усули билан бир неча хил янги, нисбатан паст ҳароратда (1260-1350) энгил эрийдиган шшасимон моддани яратиб, керамик плиталар ишлаб-чиқаришда қўллаб кўрдик.

Бу янгиликни яратган бир гуруҳ илмий ходимларга муаллифлик гувоҳномаси берилди. Ҳозир бу янгиликни ишлаб чиқаришга жорий қилишга тайёргарлик кўришмоқда. Бу Ангрэн лойини табиий ҳолатда керамик плиталар ишлаб чиқаришда қўллаб қўлланишига олиб келади.

Бу қимматли хом ашёдан фойдаланишни кенг йўлга қўйиш уни мамлакатимизнинг бошқа жумҳуриятларидан олиб келиш, бунинг учун қанчадан-қанча маблағ сарфлаш мушкулдан озод қилади. Айни вақтда табиатни муҳофаза қилиш ишига ёрдам беради.

Х. ЮНУСОВ,
«Силикат» ишлаб чиқариш бирлашмаси шшасозлик бўлими мудири, техника фанлари номзоди.

● ОЛДИНГДАН ОҚҚАН СУВНИНГ ҚАДРИ НЭҚ

● ЭКОЛОГИК ОНГНИ ТАРБИЯЛАНЛИК

● ҲАМИР УЧИДАН ПЛАТИР

КАСПИЙНИНГ СУВИ КУПАЙМОҚДА

● ЭРОНДА чиқадиган «Аброр» рўзномасининг хабар беришича сўнгги йилларда Каспий денгизининг суви бир ярим метр кўтарилган, бунинг оқибатида жаҳонда суви оқиб чиқмайдиган энг йirik денгизнинг жанубий қисмидаги чегаралари ўртача 150 метр кенгайган.

Эрон олимларининг фикрича, бу воқеа қандайдир кутилмаган ёки янгилик эмас. Кўп йиллик кузатишлар Каспий денгизида сув сатҳи ҳар 30—

ИФЛОСЛАНИШ КАМАЙДИ

● ОЛМАЛИҚ химия заводи атроф-муҳитни ифлослантирувчи йirik манбалардан ҳисобланади. Ишлаб чиқариш жараёнида ажралиб чиққан жуда кўп захарли моддалар ҳавога тарқалади. Бу заводда тозалаш иншоотлари ўз вақтида қурилмаганлиги оқибатидир. Бунинг учун корхона раҳбарияти жуда кўп танбех эшитди, айримлар ўз лоқайдликлари учун жазоландилар, жарималар тўлашди.

Шунинг учун ҳам кейинги йилларда экология соҳасида муайян ишлар қилинмоқда. Қатор тозалаш асбоб-ускуналари ўрнатилди, эскилари тўзатилади ва такомиллаштирилиб, қайта созилди. Энг муҳими бундай мосламалар иши доим кузатиб турилмоқда. Улар бузилгудек бўлса дарҳол тўзатилади.

Атроф-муҳит мусаффолигига ёрдам бeрувчи асбоб-ускуналарга хизмат кўрсатувчи

ишчилар, муҳандисларнинг манфаатдорлиги меҳнати натижасига боғлиқ қилиб қўйилди. Бу меҳанизмлар соз ишласа, кўпроқ захарли моддаларни тутиб қолса уларни бошқараётганлар қўшимча ҳақ, мукофотлар олишяпти. Аксинча бўлса жарима солиняпти. Йилнинг иккинчи чорагида жорий қилинган бу янгилик самараси дуруст бўлаяпти.

Бу ва шунга ўхшаш бошқа тadbирлар туфайли заводда атроф-муҳитни фтор водороди ва аммиак билан булғаш анча камайди. Белгиланган барча тadbирларни вақтида ва сифатли амалга оширилганини таъминлаш лозим. Бу ҳайрли ишга маблағни ҳам, меҳнатни ҳам аямаслик керак. Чунки умуман олмалиқликларнинг, хусусан шу корхонада меҳнат қилаётган минглаб кимёгарларнинг саломатлиги шунга боғлиқдир

М. МАХМУДОВ.

35 йилда тебраниб туришини кўрсатди. Унга сув ресурсларининг учдан икки қисми Волгадан, қолгани Урал ва Эмбадан, шунингдек ер ости манбалари ва асосан, Кавказ тоғларининг майда дарёларидан қуйилади. Сўнгги йилларда серёғингарчилик ва тоғлардаги қорларнинг эриши туфайли улардан келадиган сув оқими анча кўпайди.

Эндилликда денгиз тўлқинлари яқинда қуруқликдан иборат бўлган ерларда ҳам мавж урапти. Шу туфайли Эрон қирғоқларида янги кемалар тўхтайдиган жойлар, қўшимча портлар қуриш режалаштирилляпти.

ТЕЛЕВИЗОР ВА МУҲИТ

● КУРРАИ заминимизни аста-секин бостириб келаятган фалокатдан халос қилиш учун телевизорни камроқ кўринг, деб маслаҳат беради, атроф-муҳитни булғатишга қарши кўраш бўйича бошқармада тайёрланган маъруза муаллифлар.

АТРОФ-МУҲИТНИ, шу жумладан ўсимлик ва ҳайвонот оламини муҳофаза қилиш муаммоси инсоният учун ҳеч қачон ҳозирги кундагидай ҳаётини аҳамиятга эга бўлган эмас. Инсоният табиатдан ҳаддан ташқари кўп фойдаланиш, унинг табиий манзарасини ўзгартириб, асрлар давомида ташкил топган биогеоценозга салбий таъсир кўрсатмоқда.

Саноат тармоқлари ва қишлоқ хўжалигининг тез суръатлар билан ривожланиб бориши ва табиий майдонларнинг кенг миқёсда ўзгартирилиши экологик мувозанатнинг бузиллишига, ўсимлик ва ҳайвонот турларининг камайиб кетишига сабаб бўлмоқда. Ҳар қандай ўсимлик ва ҳайвонот турининг йўқолиши тиклаб бўлмайдиган оқибатларга олиб келиши мумкин.

Ўзбекистон жумҳуриятида 4.000 дан ортиқ ёввойи ўсимлик турлари мавжуд. Улар орасида ҳозирги вақтда жиддий муҳофазага муҳтож кўпгина кўкатлар бор. Шундан Тошкент ноҳиясида 3.000 дан кўп ўсимликлар хили бўлиб, улар ичда тахминан 100 таси ноёб тур ҳисобланади. «Қизил китоб»га киритилган 16 хил ўсимликнинг 55 тури ёки 34 фонзи Тошкент вилоятида ўсади.

Ўсимликларнинг камайиб кетишига одамларнинг табиат қўйнига қўлаб чиқиб сайр қилишлари ҳам сабаб бўлмоқда. Масалан, Чимёндаги қизил лола, саллагул, ширач ва шунга ўхшаш нафис гулларни айни вақтда кам учратиш мумкин. Айрим шахслар доривор ва озиқ-овқат ўсимликларининг пиёзларини, туганакларини, илдизояларини руҳсатсиз қазиб олиб, ёввойи ўсимликлар

оламига жиддий зарар келтирмоқда.

Тошкент вилояти табиий флорасининг аксарият қисмидан халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун оқилона фойдаланилмаяпти. Шу сабабли «Қизил китоб»га киритилган ва киритилмаган ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини давлат томонидан асраш мақсадида махсус қонун ва кўрсатмалар чиқарилган.

Тошкент вилояти ўрмон хўжалиги бошқармасига қарашли 327697 гектар ерга эга бўлган 6 та ўрмон хўжалиги бўлиб, шулардан 62297 гектар ер ўрмон билан қопланган. Бу хўжаликларда аҳ-

қўп чорва ўтлаб юради. Бу билан ўсимлик дунёсига, унинг ниҳоятда ноёб ва фойдали турлари камайиб кетишига катта «ҳисса» қўшиляпти.

Бугунги кунда тоғларимиздаги доривор ўсимликларни етиштириш ва териб олиш оқилона ташкил этилмаган. Бу ишни тезлик билан йўлга қўйиш керак. Уни нафақат ўрмон хўжаликларидан эмас, балки тоғ ноҳияларидаги жамоа ва давлат хўжаликларидан ҳам кенгайтириш керак. Дори-дармонлар тақчиллигини муайян камайитиришни ҳисобга олиш керак.

лик хўжалигида эса кўп дарахтлар ёнғин туфайли қуйиб кетди. Ёнғиндан кейин қуриб қолган дарахтларни қўпориб ташлаб, янгиликларини экиш керак эди. Ҳамон шундай қилинганча йўқ. Бундай бефарқлик қачонгача давом этади. Овчилик хўжалиги раҳбарлари бунга қачон хотима берадилар?

Табиатга хиёнат қилаётган корхоналардан бири бу «Ўззоокомбинат»дир. Бугунги кунга келиб институт зоолог ва паразитологлари ходимлари томонидан берилган маълумотлар шунини тасдиқладики, захарли илонлар, қорақуртлар ва чаён-

ҳисобда бир донна насоснинг йил давомида балиқ хўжалигига келтирган зарари 1,5 миллион сўмни ташкил этмоқда. Ўтган йили ирригация ходимларининг сувини бошқаришдаги ноғўғри усуллари туфайли Сирдарёда сув бирдан камайиб кетиш ҳолатлари кузатилди. Шу сабабли Сирдарёда қўллар ҳосил бўлиб, уларда тўпланган қўлаб балиқлар чириб, қирилиб кетди.

Тошкент ноҳиясидаги Сирдарё ва бошқа дарёлар бўйидаги ҳар хил корхоналар томонидан қурилган дам олиш жойларида қоровуллар ўрнига қамоқдан ва ҳар хил юртлардан келган ҳужжатсиз одамлар тўлиб кетган. Улар фақат брокенберлик қилиб, балиқ тутиб қонунбузарлик қилишяпти, ов қилиб ичкиликбозлик билан шуғулланишмоқдалар. Афсусланарлиси шундаки, бундан хабардор бўлган орган ходимлари ҳеч қандай чора кўрмайдилар.

Ушбу мақолада вилоятиимиз ҳайвонот ва ўсимликлар дунёсини муҳофаза қилиш билан боғлиқ бўлган айрим муаммолар ҳақида тўхталдик, бу соҳадаги камчиликлар ҳақида гапирдик. Улар эса жуда кўп. Лекин келтирилганларнинг ўзи ҳам аҳвол ниҳоятда мушкуллигидан далолат бериб турибди. Шундай экан, бу ишда кескин бурилиш ясаш, экологик тарбияни ҳар томонлама авж олдириш керак. Бизнингча, бу ишни боғча ва мактаблардан бошлаш керак.

А. УСМОНОВ,

Вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ўсимликлар ва ҳайвонот дунёсиндан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш бўлими бошлиғи.

БУ — МУҚАДДАС ОЛАМ

вол қандайлигига бир назар ташлайлик. Паркент ўрмон хўжалигини олиб кўрайлик. Унда ёнғинга қарши чоралар кўрилмаган, суғориш ишлари шу вақтгача ҳал қилинмаган, ўрмон хўжалигига қарашли ерлардан дала ҳовлилари берилган. Ман қилинганга қарамадан ўсимлик зараркундаларига қарши дарахтларга ДУСТ геко-сохлор препарати сеппилди. Бу ҳаво, сув, ернинг захарланишига сабаб бўляпти, натижада қўлаб фойдали ҳашаротлар ҳам қирилиб кетмоқда. Хўжаликда молларни боқиб одат бўлиб қолган. Тўғри, улар муайян миқдорда бўлиши мумкин. Лекин бунга ҳеч қачон амал қилинмайди. Ҳар вақт нормадагидан уч-беш баробар

Тошкент вилоятида ҳайвонларнинг 350 хили яшайди. Тоғлиқ ноҳиялардаги ёввойи ҳайвонларни сақлаб қолиш, овчиликни йўлга қўйиш ва қонунийлаштириш учун овчилик ва балиқчилик хўжаликларни ташкил қилинган. Бироқ бу хўжаликлар ўзларининг асосий вазифаларини суёт бажаришяпти. У ёввойи ҳайвонлар ва қушларни, балиқларни табиатдаги бор сонини сақлаш, уларни сонини аниқлаш, улар учун қўлай биотехник шароитларни таъминлаш ишлари билан етарли шуғулланишмаяпти.

Ҳатто, қонунбузарликка ҳам йўл қўйилмоқдаки, буни ҳеч оқлаб бўлмайди. Туркистон ҳарбий округи овчи-

лар сони кескин равишда камайиб кетган, лекин унинг олдини олиш бўйича ҳеч қандай иш қилинаётгани йўқ. Комбинат ходимлари бундай жониворларни тутиш билан биргаликда, табиатга қайтариш йўллари топишлари ва шу ҳақда изланишлари керак. Балиқ хўжалигининг дарё ва сув ҳавзаларидаги аҳвол янада ачинардидир.

Сирдарё балиқчилари йилига бор-йўғи 30 тоннадан ортиқроқ балиқ давлатга топширишмоқда. Бундай камайиб кетишининг сабаблари жуда кўп. Уларнинг энг асосийларидан бири сув тортиш насосларидир. Корхоналар, жамоа ва давлат хўжаликлари Сирдарёда балиқни ҳимоя қилувчи турларсиз сувни ишлатишмоқда. Ўрта

КЎРИНГ, ТОМОША ҚИЛИНГ

Шанба

26 ЯНВАРЬ

УзТВ I

- 8.00 «Ассалому алайкум». Мусликий кўрсатув.
- 9.00 «Йигитлар беллашганда».
- 10.40 Араб тили.
- 11.10 «Нафосат». Хотин-қизлар учун кўрсатув.
- 13.40 Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиоси хизмат кўрсатган хор жамоаси концерти.
- 14.10 «Деҳқон ва замин». Тижорат кўрсатувлари
- 15.20 «Ҳазорбоғ»нинг 60-баҳори». Хужжатли фильм.
- 16.30 «Бешкент толаси».

- 18.00 Кўрсатувлар тартиби.
- 18.05 «Бир хўтикча бўлган экан». Мультфильм.
- 18.15 Усмирлар учун. «Тенгдошлар».
- 19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
- 19.30 «Ахборот» (рус тилида).
- 19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
- 20.30 «Ҳафтаномаси».
- 21.30 Москва. «Время».
- 22.15 «Парама». Бадий фильм. 1—2-сериялар (Ҳиндистон).
- 00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

УзТВ II

- ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:**
- 9.00 «Савту калом». Адабий-мусликий кўрсатув.
 - 9.45 «Шифо». Тележурнал.
 - 10.35 «Мўътабар шахс». Бадий фильм.
 - 18.00 Кўрсатувлар тартиби.
 - 18.05 «Ажойибот яратувчи». Мультфильм.
 - 18.15 «Шахло» болалар рақс ансамблининг концерти.
 - 19.00 «Новоетни».
 - 19.20 «Садои сарбоз».
 - 20.00 «Дўхтир, мен гўзал бўлмоқ-

- чман». Телевизион хужжатли фильм премьераси («Тожикистелестефильм»).
- 20.20 Кинолаваҳа.
- 20.30 «Ахборот».
- 20.50 «Мерос». Зоҳирий Самарқандий. «Симбоднома».
- 21.30 Москва. «Время».
- 22.15 «Кўхи баланд».
- 7.00 Халқ кўшиқлари танлови қатнашчиларининг концерти. Хабаровскдан кўрсатилади.
- 7.30 Мультфильмлар.
- 7.45 Спорт ҳамма учун.
- 8.00 Ритмик гимнастика.
- 8.30 «Навбат сизга, артист». Игорь Бриль чалади.
- 9.00 «Здоровье».
- 9.30 «ТСН».
- 9.45 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
- 10.15 «Сўз». Адабий-бадий программа.
- 12.15 Эстрада концерти.
- 12.45 «Жарликдан». Хужжатли-публицистик фильм премьераси. 1-фильм — «Қамадаги кишилар» («Око Медия» (Вена), «Паритет» (ССЖИ), «Вашингтон филм ассошиэйтс» (АҚШ) студияларининг биргаликдаги маҳсулоты).

- 13.45 «Ер манзаралари». Илмий-оммабоп фильм премьераси. 3-серия — «Вулқонлар» (ГФЖ).
- 14.45 М. Горький номили киностудиянинг 75 йиллигига. «Ғаройиб бола». Бадий фильм.
- 16.15 «ТСН».
- 16.30 Диснейленддаги мўъжизалар телетармоғи.
- 17.30 «Уялсинми ёки қувнасинми?» Меданият, ахлоқ, анъаналар.
- 18.30 «Халқаро панорама».
- 19.15 Режиссёр Я. Фрид фильмлари. «Дон Сезар де Базан».
- 1 ва 2-сериялар («Ленфильм»).
- 21.30 «Время».
- 22.15 Фигуралли учиш. Европа чемпионати. Эркалар. Эркин программа. Болгариядан кўрсатилади.
- 23.00 Кўшиқ ҳақида хотиралар («Йил кўшиғи» фестивали саҳифаларида).
- 23.30 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».
- Тунги телевидение
- 01.30 «Номсиз юлдуз». Телевизион бадий фильм. 1-серия (Свердловск киностудияси).

- 02.35 «Шимол садолари». Фильм-концерт (Ленинград).
- 8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
- 8.45 «Майдон».
- 9.45 «Биз яшаётган олам». Режиссёр К. Лаврентьевнинг хужжатли фильмлари.
- 10.30 «Оила» телепрограммаси.
- 11.30 «Киносерпантин». 1-дубль.
- 13.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.
- 16.30 «Плюс ўн бир». Россия телевидениесининг программаси.
- 20.00 Э. Элгар. «Аллегро» интродукцияси (Польша телевидениеси).
- 20.20 «Экранда Сибирь». Киножурнал.
- 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Энг азиз». Мультфильм.
- 20.45 «Киносерпантин». 2-дубль.
- 21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
- 22.15 «Киносерпантин». 3-дубль.

Якшанба

27 ЯНВАРЬ

УзТВ I

- 8.00 «Ҳафтаномаси» (такрор).
- ҲУРМАТЛИ ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАРИ!**
- Соат 9.00 дан «Ешлик» студиясининг видеоканали яна сизнинг хизматингизда.
- 18.00 Кўрсатувлар тартиби.
- 18.05 «Самовий саргузашт». Мультфильм.
- 18.20 Болалар учун. «Кичкинтой» программаси.
- 18.50 «Меҳр ўчоғи». Бадий-публицистик кўрсатув.
- 19.30 «Ахборот» (рус тилида).
- 19.45 «Жаҳон кино юлдузлари». Жан Поль Бельмондо.
- 20.30 «Ахборот».
- 20.50 «Якшанба оқшомида». Мусликий кўрсатув.
- 21.30 Москва. «Время».
- 22.15 «Мерос». Мақом тарихидан. 1-кўрсатув.
- 23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

- ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:**
- 9.00 «Сапеда». Мусликий ахборот.
 - 10.05 «Ҳар бир кишига ва барчага». Реклама.
 - 10.10 «Мўъжиза алифбо».
 - 10.50 Кинопрограмма.
 - 11.50 «Ғалабадан сўнги мағлубият». Бадий фильм.
 - 18.00 Кўрсатувлар тартиби.
 - 18.05 «Муз устида». Телефильм-концерт.
 - 18.30 «Пайгом». Телетомошабинларнинг хатлари асосида.
 - 19.10 «Забони мо — жаҳони мо».
 - 20.00 «Ҳафта». Информацион кўрсатув.
 - 20.30 «Умид тонги». Телевизион хужжатли фильм премьераси.
 - 20.40 Мусликий кўрсатув.
 - 21.30 Москва. «Время».
 - 22.15 «Дилафрўз». Хотин-қизлар учун кўрсатув.
 - 23.15 «Телетомошабин ҳамроҳи».
 - 8.30 «ТСН».
 - 8.45 Ритмик гимнастика.
 - 9.15 «Спортлото» тиражи.
 - 9.30 «Эрта саҳарлаб».
 - 10.30 «Ватан хизматида».

- 11.30 Тонги дам олиш программаси.
- 12.00 «Хайвонот оламида».
- 13.00 «Делегатскаядаги музей». «Бувимнинг сандиғидаги мўъжиза».
- 13.30 «Қишлоқ янгиликлари».
- 14.30 «Мусликий киоск».
- 15.00 «Веди» программаси.
- 15.30 «ТСН».
- 15.45 «Ғалати махлуқ». Мультфильм.
- 16.00 «Мастер, Маргарита. Испанчадан эркин таржима». Хужжатли фильм премьераси («Центрнаучфильм»).
- 16.10 «Марафон-15».
- 17.25 МТ I нинг якшанба промена-над-концерти.
- 19.05 «Уолт Дисней таништиради...».
- 19.55 Телетомошабинларнинг талабларига биноан. «Қишки олча». Бадий фильм («Ленфильм»).
- 21.30 «Время».
- 22.15 Фигуралли учиш. Европа чемпионати. Эркин рақс. Болгариядан кўрсатилади.
- 23.15 В. Леонтьев. «Сен-ла кетсам...».
- Тунги телевидение

- 00.30 «Бир куни Кусковода». Видеofilm.
- 01.05 «Номсиз юлдуз». Телевизион бадий фильм. 2-серия.
- 02.10 «Емғир куйи».
- 8.30 Зарядкага сафланинг!
- 8.45 «НУЖ: эълон қилинмаган ташриф». 7-кўрсатув. 1 ва 2-қисмлар.
- 10.10 Дзюдо кураши. ССЖИ чемпионати. Минскдан кўрсатилади.
- 10.40 «Илья Эренбург». Хужжатли фильм.
- 11.20 Миллий баскетбол уюшмаси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. «Детройт пистонс» — «Чикаго булз».
- 12.20 «Осиё овози». Эстрада-дам олиш программаси.
- 14.15 **ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕСИНИНГ «ДУСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ**
- 17.45 «Ер эди...». Қишлоқ хўжали-

- гида гербицидларни қўллаш билан боғлиқ бўлган экологик муаммолар ҳақида хужжатли фильм. «Она замин ташвишда» туркумидан.
- 18.05 «Планета». Халқаро программа.
- 19.05 Россиянинг парламент хабарномаси.
- 19.20 Чана спорти. Жаҳон чемпионати. Сигулдидан кўрсатилади.
- 20.00 З. Сахабеева куйлайди. Қозондан кўрсатилади.
- 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Қуваоқ Гном».
- 20.50 Коллаж.
- 20.55 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Мерос-хўр». Телевизион хужжатли фильм премьераси. М. Салтиков-Шчедрин номили Давлат оммавий кутубхонаси ҳақида.
- 21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
- 22.15 Муаллифлик телевидениеси. «Гиннес шоу», «Сўнги нола», «Намедни».
- 24.00 Чана спорти. Жаҳон чемпионати. Сигулдидан кўрсатилади.

Душанба

28 ЯНВАРЬ

УзТВ I

- 9.00 Болалар учун фильм. «Кичик боланинг катта ташвиши».
- 10.05 Муслик дари, Бедана. Телефильмлар.
- 10.35 Умид учкунлари.
- 11.15 Юлька. Бадий фильм.
- 18.00 Янгиликлар.
- 18.05 Анҳор оўйлаб, Фильча. Мультфильмлар.
- 18.30 Тадбиркор кишилар.
- 19.10 Раққоса. Ўзбекистон халқ артисти Гули Ҳамроева. Хужжатли фильм.
- 19.30 Ахборот.
- 19.45 Халқаро ҳаёт.
- 20.05 Санъат олами. Мусаввир Тўхтабек Соипов.
- 20.30 Ахборот.
- 20.50 Созимиз — овозимиз. Х. Зарипов, О. Назарова.
- 21.30 «Время».
- 22.15 Бўстон Тележурнал.
- 23.25 Қиз Жибек. Бадий фильм. 1-серия.
- 00.35 Янгиликлар.

УзТВ II

- 19.05 Ассалому алайкум.
- 20.05 Спринт.
- 20.20 Совет киноси усталари С. Тома.
- 21.00 Қурилиш: тажриба ва муаммолар.

- ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:**
- 21.30 «Время».
 - 22.15 Душанба оқшомида. Бадий-публицистик видеоканал.
 - 7.00 «Тонг (120+30)».
 - 9.30 Мулоқот. Иқтисодий шарҳ.
 - 9.45 Кулаётган одам. Бадий фильм. В. Гюгонинг шу номили романи асосида. 1-серия.
 - 11.00 Давр кўзгуси. Телефильм.
 - 11.45 Мусликий дўкон. Мультфильм.
 - 12.00 Кўшиқ ҳақида хотира.
 - 12.30 ТСН.
 - 12.45 Фигуралли учиш.
 - 15.30 ТСН.
 - 15.45 Шаҳар чеккасидаги шифохона. Бадий фильм 10-серия.
 - 16.40 Денгиз синови. Телевизион хужжатли фильм премьераси.
 - 17.10 Вентспиль портидаги завод.
 - 17.40 Болалар соати. 1840 Ж. Гершвин Порги ва Бесс. Симфоник манзараси.
 - 19.00 ТСН.
 - 19.15 Биз ва иқтисодиёт. Конверсия ҳақида.
 - 19.45 Чемпионлар билан биргаликда. 20.00 Мулоқот иқтисодий шарҳ.
 - 20.15 Кулаётган одам. Бадий фильм. 1-серия.
 - 21.30 «Время».
 - 22.15 Фигуралли учиш.
 - 00.15 Бизнинг дала ҳовли. Телевизион бадий фильм.
 - 01.40 Делегатскаядаги музей. Рус костюми.
 - 02.05 Биринчи қаторга чипта. Мусликий мунажжим.
 - 9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
 - 9.15 Вера Мухинининг васияти. Хужжатли фильм.

МТ II

- 9.35—10.35 Адабиёт 9-синф. А. С Пушкин, Евгений Онегин романи.
- 10.05 Италия тили.
- 11.05 Билимдонлар учун машқ. 11.50—12.40 Биология 7-синф. Нодир ўсимликларни муҳофаза қилиш.
- 12.10 Рус тили.
- 13.00 Қайиқда ит ва уч киши. Бадий фильм 1—2 сериялар.
- 15.05 ССЖИ халқ артисти И. Илинский иштирокида фильм-концерт.
- 15.50 Планета. Халқаро программа.
- 18.05 Сени-ми шошмай тур! Мультфильм.
- 18.10 Яшаш, ўйлаш, ҳис қилиш, севиш керак. Телефильм.
- 19.00 Вивальди оркестри чалади.
- 19.30 РСФСЖ телевидениеси. Биз усталар ҳақида камдан-кам сўзлаймиз. Тула.
- 20.15 Халқ куйлари.
- 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
- 20.45 Россиянинг мунгли пейзажи. Мусаввир Г. А Сотсков кўргазмаси ҳақида.
- 21.30 «Время».
- 22.15 Коллаж.
- 22.20 Эстрада концерти.
- 22.50 Бор йўғи бир бурилиш. Бадий фильм.
- 24.00 Хор куйларидан концерт.
- 01.05 Хоккей. «Спартак» — «Химик» 2 ва 3-даврлар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ СИРТКИ ТАЪЛИМ МАКТАБИ

АЛИФБОННИ ЎРГАНАМИЗ

[Еттинчи дарс давоми]

Ў. ИЙ (و) ҲАРФИ

Биз аввалги машгулотларимизда унлиларни ифодаловчи АЛИФ, ВОВ ҳарфларини ўрганган эдик. ИЙ унлиларни ифода этувчи охириги учинчи ҳарф ҳисобланади. Араб алифбосида бошқа ҳарфларнинг имлосини ўрганишга қараганда, бу (اوى) уч ҳарфнинг имлосини ўрганиш нисбатан қийинчилик туғдиради. Чунки, АЛИФ, ВОВ, ИЙ ҳарфлари ундошларни ифодалаш билан бирга унлиларни ҳам ифодалайди. Бу учала ҳарф ҳақида Абдурахмон Жомий шундай мисраларни ёзган эди.

Ҳарфи иллат уч турур,
Гар жамъ қилсанг (واي) вой булур.
Ҳар ким они яхши билса,
Сарфи ичра бой булур.

Бу шеърда АЛИФ, ВОВ, ИЙ ҳарфлари касал (иллат) ҳарфлар деб қритилади. Маъноси: "Кимки, мана шу уч ҳарфнинг имлосини яхши ўрганса, у араб алифбосининг сир-асрорларини мукаммал ўзлаштиради, яъни сарф (морфология) қодаларини яхши эгаллайди".

Қупчилик толиб ва толибалар ВОВ, АЛИФ, ИЙнинг имлоларини ўрганишда бир оз қийинчиликларга дуч келишади. Булар кишидан бир оз кунт, чидам, сабру барпош талаб қилади.

ИЙ унги ва чап томондан келган ҳарфларга қўшиб ёзилади. ИЙ ўзининг сўз боши ва сўз ўртасидаги кўриниши билан "бе", "пе", "те", "се", "нун" ҳарфларига шаклловдир. Турт хил кўринишга ёга: Якка ҳолда (ي), сўз бошида (بى), сўз ўртасида (پى), сўз охирида (ئى). Сатр чизигига нисбатан тутган ўрни:

ب ي ي ي ي

**Р. ЖУМАНИЕЗОВ
М. АБДУЛХАЙРОВ.**

МАКТАБДА НАВОИЙ ҲАФТАЛИГИ

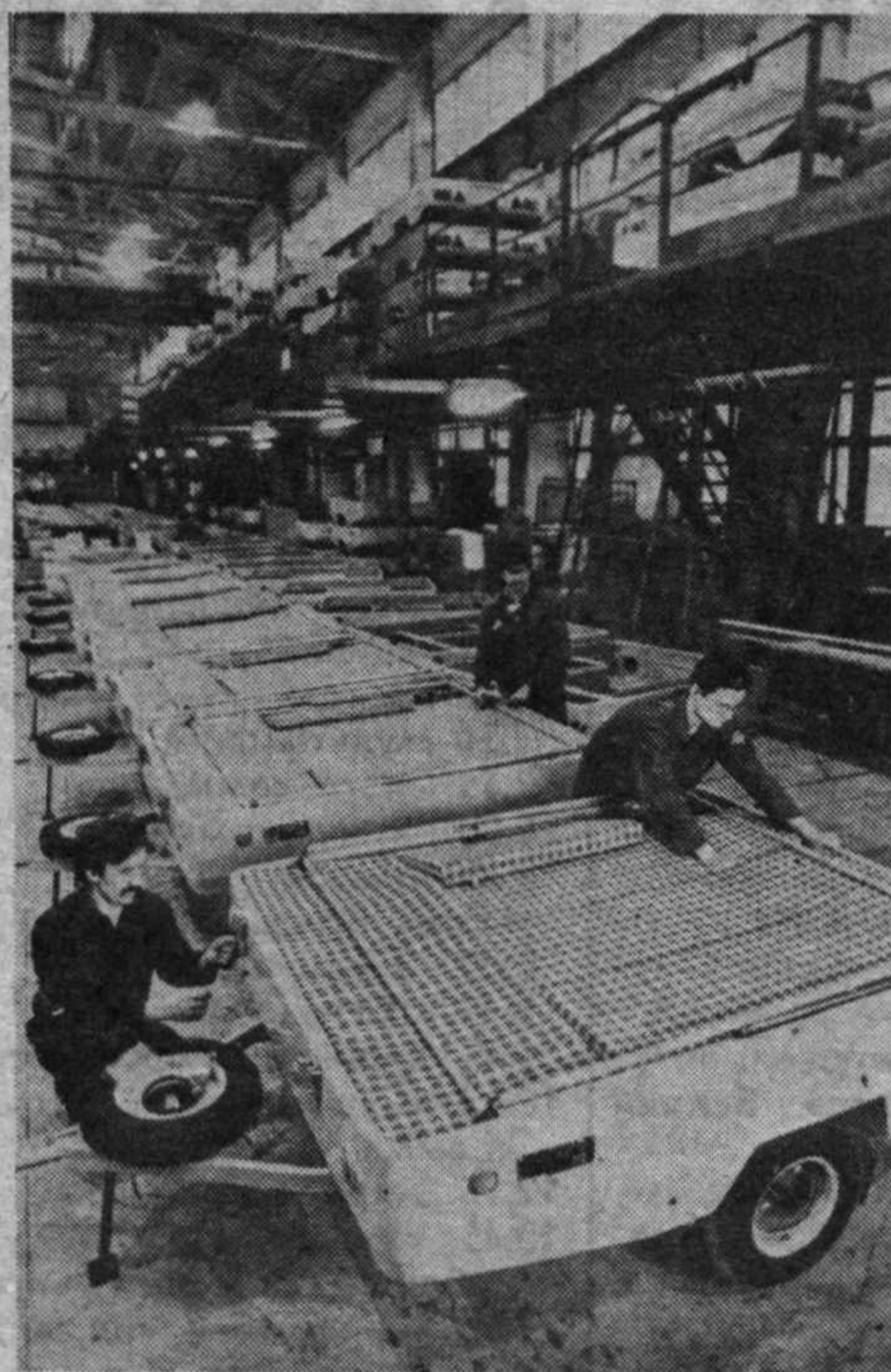
Оҳангарон ноҳиясидаги Навоий номли 1-ўрта мактабда бобокалонимизнинг 550 йиллик маърақасини муносиб ўтказиш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. 4—9 февраль кунлари бу даргоҳда Навоийнолик кунлари ўтказиш мўлжалланган.
Бир ҳафта давомидаги дарслар хассос шоир асарларидан намуналар ўқиш, уларни таҳлил қилиш ва ёд этишдан иборат бўлади.
З. ЭРАЛИЕВА.

ОЛИМ НОМИГА ҚЎЙИЛДИ

ТОШКЕНТ шаҳар Атамалар қўмитасининг ташаббуси билан жумҳуриятимизнинг фан ва адабиётини раҳнақ топишига ҳисса қўшган олим, адиб, ўқитувчи, жамоат арбоблари каби фидойи инсонлар, тарихий шахсларнинг номлари бир қанча кўча ва мактабларга берилди. ЎзССЖда хизмат кўрсатган ўқитувчилар Одил Қажомов, Раффор Рашидов, Ҳаким Мусаев, Абдулла Хўжаев, Жаҳон Обидова каби жамоат арбоблари, Саъди Сирожиддинов, Ҳабиб Турсунов каби академиклар шулар жумласидандир.

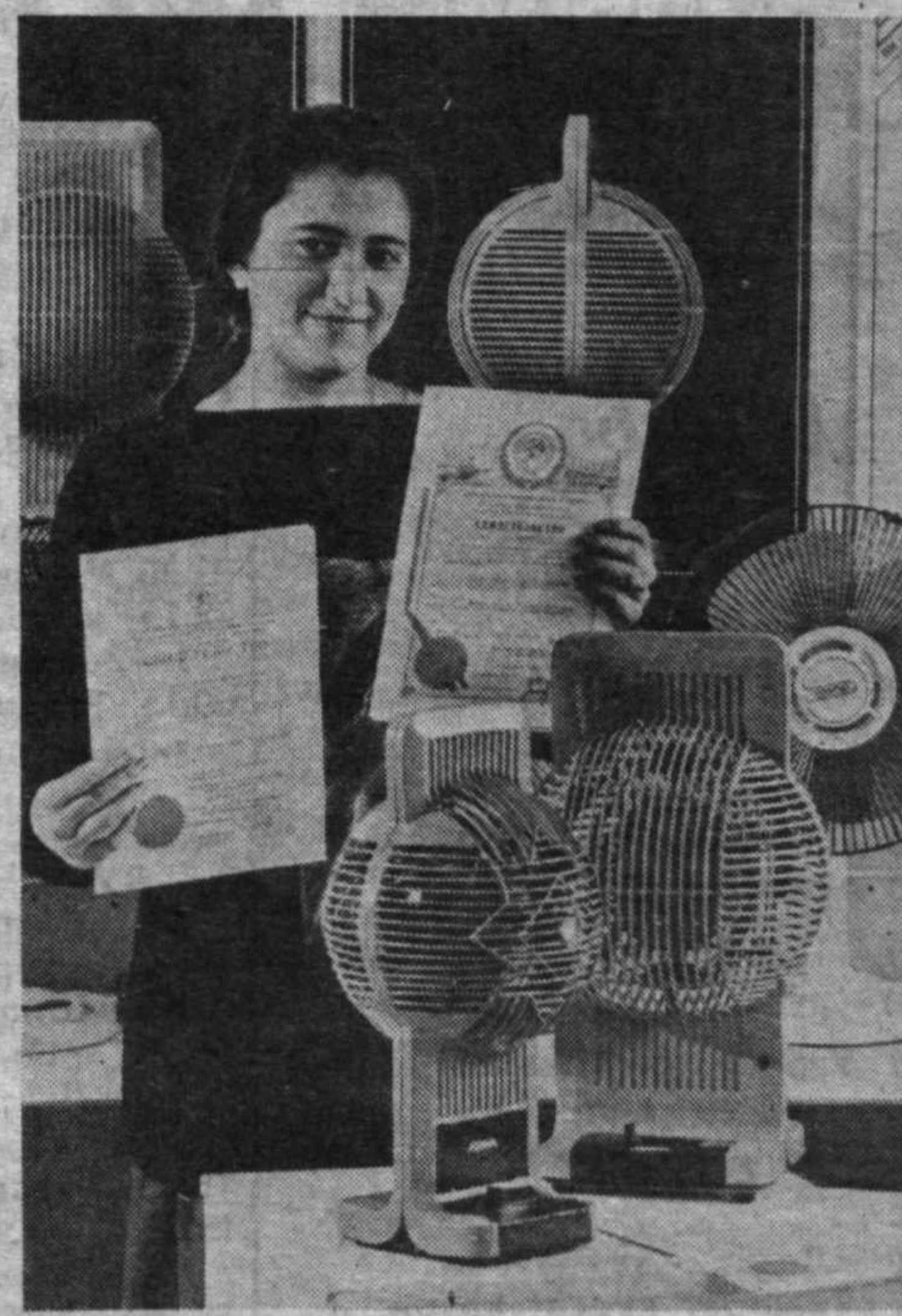
Яқинда Атамалар қўмитасининг қарорига кўра Киров ноҳиясидаги 83-ўрта мактабга шу мактабда хизмати сингган жумҳуриятда хизмат кўрсатган муаллим, ўзбек тилшунос олими марҳум Зокир Маъруповнинг номи берилди.

Г. МИРЗАҲАКИМОВА.

ЯНГИ РЎЗҒОР АШЁЛАРИ

ПЕРМЬ. «Машинасозлик» заводида конверсия амалга оширилмоқда. Бу ерда озиқ-овқат саноати корхоналари учун технологик асбоб-ускуналар тайёрлаш бошланди. СУРАТДА: саёҳат учун мўлжалланган автотиркагичлар жўнатиш учун тайёрланмоқда.
Суратчи А. СИДЕЛЬНИКОВ. [ТАСС].

ОЗАРБАЙЖОН ССЖ. «Озорэлектромаш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида янги электрик ҳавоаллаштиргичнинг тажриба нусхаси тайёрланди. СУРАТДА: лаборант Расмия Алиева янги анжомни намойиш қилмоқда.
Суратчи Ф. ХАЙРУЛИН. [ТАСС].

Шарқ мамлакатлари рўзномалари саҳифаларида

ХОМЛИГИЧА ЕГАН МАЪҚУЛ

Шундай далил-исботлар борки, уларга амал қилиш кишига фақат наф келтиради. Масалан, тўғри овқатланиш ва бунда сабзавот маҳсулотларини тановул қилиш муҳим аҳамият касб этади. Овқатланишни сабзавот маҳсулотларини хомлигича ейишдан бошлаб, сўнг бошқа овқатларни оз-оздан тановул қилиш керак. Шунда овқат яхши ҳазм бўлади.

Бу — овқатланиш соҳаси бўйича мутахассис Женнифэйр Майкнинг фикридир. Женнифэйр хоним Англиядаги тиббий илмгоҳлар ва кардиология шифохоналарида ўқиётган лекцияларида шу ғояни тасдиқлаётган. Унинг фикрича, меъридан ортиқча овқатланиш киши организмнинг ташқи таъсирга қарши курашиш қобилиятини амалда сусайтиради, одамни шамоллаш, грипп касаллигига ва турли вирус-

ларга жуда тез чалинадиган қилиб қўяди.

«Одатда биз тайёрланган овқатни, айниқса кўпроқ ишлов берилган овқатни тановул қилганимизда,— деб таъкидлайди Ж. Майк хоним,— қондаги оқ таначалар (улар киши организмнинг ташқи таъсирга қарши курашиш қобилияти учун хизмат қилади) қизилўнғач деворлари бўйлаб тизилиб туради ва улар организмни унга ёт бўлган нарсалардан ҳимоя қилади. Бу киши организмдаги талайгина кучлар жамланиб, улар қабул қилинган овқатни ўзлаштириш учун сафарбар этилади, деган маънони билдиради. Ана шундай ҳолатда организмнинг шамоллаш жараёнларига қаршилиқ кўрсатиши сусаяди. Бунинг олдини олиш учун овқатланишдан олдин янги сабзавот маҳсулотларини хомлигича тановул қилиш лозим бўлади».

ТЕМИР МОДДАСИНИНГ ХОСИЯТИ

Совуқ ейишдан шикоят қиладиган аёлларнинг аксарияти эҳтимол темир моддасини камроқ истеъмол қилса керак.

Бу фикрни Американинг Пенсильвания штатидаги до-рилфунун олимлари ҳамда Шимолий Дакота штатининг

Гранд-Форкс шаҳридаги кишлоқ хўжалиги вазирлиги мутахассислари исботладилар.

Икки олим, яъни АҚШ кишлоқ хўжалиги вазирлигидан физиолог Генри Лукаски ва Пенсильвания штатидаги до-рилфунунда парҳез илми билан шуғулланувчи мутахассис Жон Л. Дёрд бир-биридан мустақил равишда тадқиқот ишини олиб борди. Улар чўмилиш кийимидаги аёлларни совуқ хонага киритиб, уларни ўша ерда маълум муддатда ушлаб турдилар. Натижада совуқдан титраб-қақшаган аёллар организмда темир моддаси етишмаслиги аниқланди. Аёлларнинг қон плазмасида қалқонсимон без гормонлари даражаси пасайиб кетганлиги ҳам маълум бўлди.

Лукаскининг таъкидлашича, эркеклар ўртасида ҳам совуқтан ағибанлар учраб туради. Аммо, ҳар ҳолда эркекларнинг аксарияти организмда темир моддаси кўпроқ учрайди, чунки улар аёлларга нисбатан кўпроқ овқат ейдилар. Аёллар эса ҳайз кўриш пайтида темир моддасини кўпроқ йўқотадилар.

Мазкур касалликни даволаш учун Лукаски темир моддасига бой бўлган озиқ-овқат маҳсулотларини кўпроқ тановул қилишни таклиф этади. Лаҳм гўшт, балиқ, парранда гўшти, ловия, лавлаги каби маҳсулотларни, шунингдек кўк баргли ўсимликларни ейиш фойдалидир, негаки улар темир моддасига бойдир.

20 ЙИЛДАН СЎНГ...

Америка Қўшма Штатларининг Калифорния штатидаги Лонг-Бич шаҳрида истиқомат қилувчи ўттиз ёшли Крис Скотт яқинда ғаройиб жасорат кўрсатди. У бундан 20 йил муқаддам чўкиб кетган кема-ни океан тубидан юқорига кўтариб олишга муяссар бўлди.

Қизиғи шундаки, бу ишни унинг ёлғиз ўзи бажарди. «Князь Луи» деб аталмиш мазкур кема Лос-Анжелес яқинидаги бўғозда сувга чўк-

кан эди. К. Скотт 4.500 та нейлон қоп сотиб олди (бу қоплардан одатда ахлатни йиғиштириб олишда фойдаланилади) ва уларни сув тагидаги кемага туташтирди. Сўнг маҳсус насос ёрдамида қопларни енгил ҳаво билан тўлдирди. Қарабсизки, кема бир лаҳзада сув юзасига сузиб чиқди.

(Сурия, «Тишрин» рўзномасидан)
Арабчадан Б. РАСУЛОВ таржимаси.

ЁШЛАР ФИРМАСИ

НОҲИЯ ижроия қўмитаси Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг иссиқлик физикаси олий билимгоҳи ҳузуридаги «Резонанс» ёшлар фирмасининг ноҳия комсомол қўмитаси қошидаги филиалини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Филиални ташкил этишнинг асосий мақсади ноҳия ёшларининг маданий-маиший шароитларини янада яхшилаш, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни ҳал этиш ҳамда ноҳия комсомол қўмитасининг моддий базасини ривожлантиришдан иборат.

«Резонанс» ёшлар фирмасининг филиали асосан ижтимоий ва экологик муаммолар билан шуғулланади. Корхона ва ташкилотларнинг ижтимоий ишлаб чиқариш соҳалари бўйича буюртмаларини шартнома йўли билан бажаради, аҳолига пулли хизмат кўрсатади. Шунингдек ёшлар ўртасида маданий-оммавий тадбирларни ўтказиши.

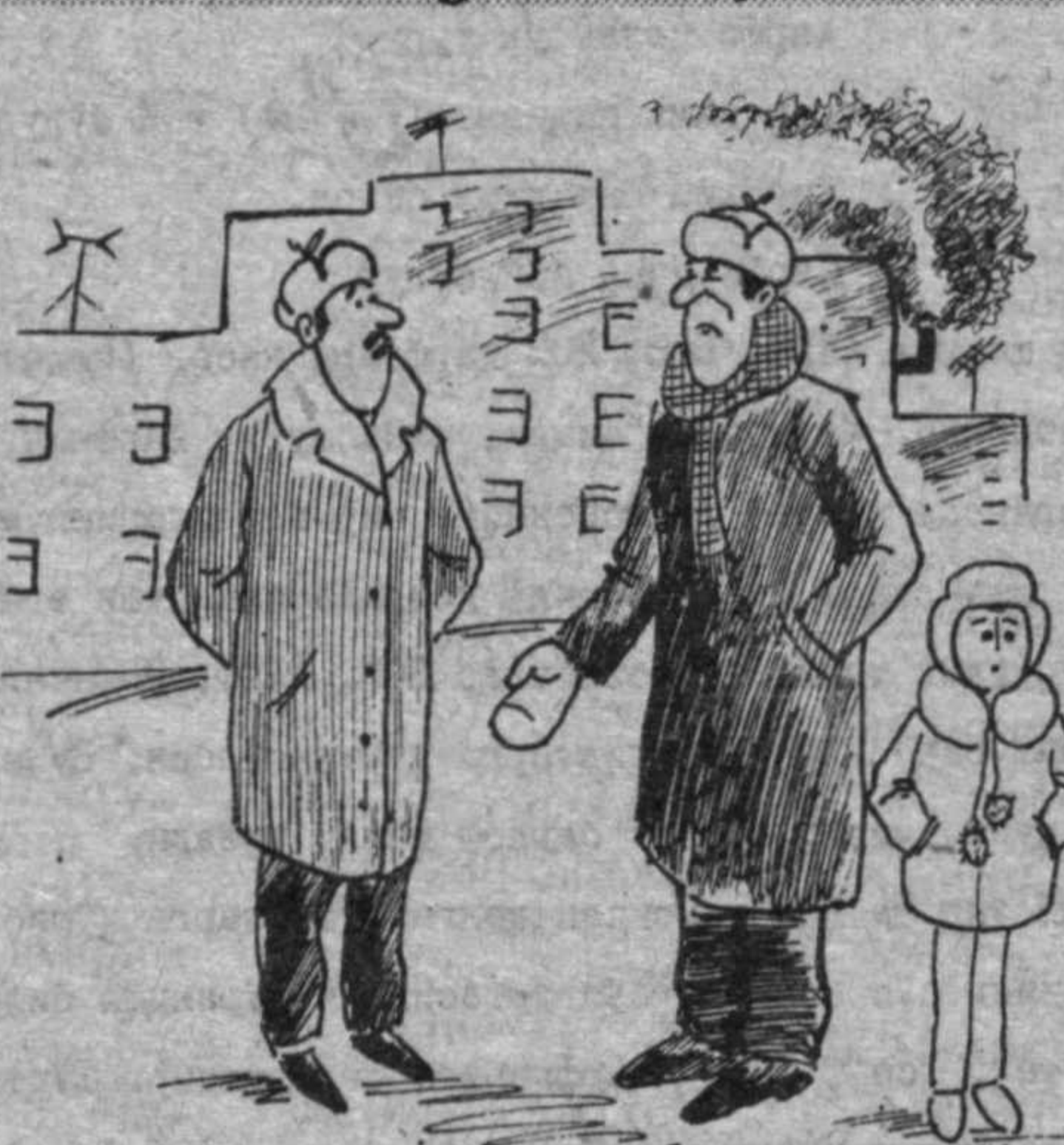
Ҳ. ЮНУСОВ.
Пискент ноҳияси.

Муҳаррир ўринбосари
Р. УМАРОВ.

БАҲОСИ: Обуначига — 6 тийин. Сотувда — 10 тийин.

Яхши бўлса қиш, аксинча ташвиш

ҲАЖВЧИ
БИСОТИДАН

— Шу икки оғирларда ҳам печка ёқибдики, қушим!
— ИСИТГИЧЛАР қилмагач, нима қилишимки...

— МАНА онси, энди қишдан бемалол чиқамиз, электр иситкичлар топиб келдим...
М. УНГАРОВ чизган расмлар.

Эълонлар бурчаги

Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги М. Қориеқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДУСТЛИГИ САРОИДА 24 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ

Фахриддин УМАРОВ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИНИНГ СОВРИНДОРИ
Ҳожиақбар ҲАМИДОВ
ИШТИРОКИДА

КОНЦЕРТ

Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.